

LLIBRE 1

MEMORIA FINAL 2on SEMESTRE 2006 Programa Sanitari ADS Boví Menorca

Autors:

Vist-i-plau del Sr. President:
570

Sebastià Taltavull Bosch
President ADS Boví Menorca

Antoni Nicolàs Gràcia. Veterinari Col.

Marian Huguet Sintes. Veterinària
Col. 569

Joan Vinent Sintes. Veterinari Col.

572

Agustí Mercadal López. Veterinari

Col. 699

Es Mercadal a 12 de febrer de

2007

LLIBRE I - PROGRAMA SANITARI 2on SEMESTRE 2006.MEMORIA FINAL

INDEX

- 1- Introducció.
- 2- Descripció dels objectius.
 - 2.1- Enquesta d' explotació.
 - 2.2- Programa sanitari.
 - 2.2.1- Campanya de sanejament ramader oficial.
 - 2.2.2- Campanya de control de parasitosi.
 - 2.2.2.1- Campanya de control de parasitosi externa.
 - 2.2.2.2- Campanya de control de parasitosi interna.
 - 2.2.3- Campanya de Llengua Blava.
 - 2.2.4- Campanya de control d'IBR, BVD i altres malalties infeccioses.
 - 2.2.5- Campanya de vacunació d'enterotoxèmia.
 - 2.2.6- Encefalopatíes Espongiformes Transmissibles.
 - 2.2.7- Control dels llibres de registre.
 - 2.3- Altres actuacions.
 - 2.3.1- Servei de receptació.
 - 2.3.2- Actuacions específiques.
 - 2.3.3- Website.
- 3- Incidències sanitàries.
- 4- Descripció econòmica.
- 5- Conclusions.
- 6- Annexes.
 - Annex I: Formulari d'enquesta.
 - Annex II: Facturació detallada i compulsada.
 - Annex III: Campanya de sanejament ramader. Resum per explotacions. 2on semestre.

Annex IV: Campanyes del programa sanitari. Resum per explotacions. 1er i 2on semestre.

Annex V: Relació de quotes associatives del 2006.

LLIBRE 2 - PROGRAMA ZOOTECNIC. MEMORIA TECNICA FINAL 2006

INDEX

- 1- Introducció.
- 2- Actuacions realitzades.
 - 2.1- Programa Zootècnic
 - 2.1.1- Campanya de control de diarrees en vedells.
 - 2.1.2- Campanya de control de parasitosis sanguínies.
 - 2.1.3- Campanya de "mal de potons".
 - 2.1.4- Campanya de control de dermatomicosis.
 - 2.1.5- Programa de millora qualitativa de la llet.
 - 2.1.6- Control de la prevalença del virus de la Rinotraqueïtis Infecciosa Bovina (IBR) a Menorca.
 - 2.1.7- Control de la prevalença del virus de la Diarrea Vírica Bovina (BVD) a Menorca.
 - 2.1.8- Control de la prevalença de Neospora en la cabanya bovina de Menorca.
 - 2.1.9- Control de la prevalença de Leptospira en la cabanya bovina de Menorca.
 - 2.1.10- Control de la prevalença de Chlamydia en la cabanya bovina de Menorca.
 - 2.2- Altres actuacions.
 - 2.2.1- Gestió de residus biològics.
 - 2.2.2- Pla de contingència.
 - 2.2.3- Actuacions diverses.
- 3- Explotacions integrants i resum d'actuacions.
- 4- Pla de treball.
- 5- Despesa econòmica.
- 6- Conclusions.

7- Annexes

Annex I: Facturació detallada. Partides núm. 1, 2 i 3.

Annex II: *Estudi sobre la prevalença de Piroplasmosi mitjançant tècniques de RLB a l'Illa de Menorca*. Resultats preliminars.

Annex III: *GESTIO DE RESIDUS BIOLOGICS*. Memòria completa i documentació annexa.

1- INTRODUCCIÓ.

Enguany, seguint la línia del 2005 i del primer semestre del 2006 i gràcies a l'experiència adquirida els anys anteriors, s'han portat a terme, a més de la segona part de les campanyes descrites en el programa sanitari, altres actuacions incloses en el Programa Zootècnic que, sense cap dubte, beneficien al sector ramader boví de Menorca.

Cal destacar que la present memòria descriu exclusivament les campanyes englobades dins del programa sanitari realitzades només durant el segon semestre. Les campanyes del Programa Zootècnic no són objecte d'aquesta memòria, no obstant per cortesia, s'acompanya la part tècnica de la memòria final del Programa Zootècnic del 2006 en el LLIBRE 2. Així mateix, les campanyes del Programa Sanitari dutes a terme durant el primer semestre del 2006 ja varen ser descrites en la seva corresponent memòria. (Veure memòria final del 1er semestre del Programa Sanitari del 2006).

Val a dir que l'ADS Boví Menorca a aconseguit ser pionera dins de l'Estat Espanyol, en quant a campanyes, estudis i altres actuacions es refereix. En aquest sentit, destaquem el nostre Website destinat a informar als socis i a la població en general de tots els assumptes sanitaris derivats de les nostres actuacions a Menorca. La nostra base de dades amb més de 675 adreces de correu electrònic entre les que destaquem les Conselleries d'Agricultura, Ramaderia i Pesca de totes les Comunitats Autònomes, Organismes i institucions europeus, premsa local i nacional, laboratoris farmacèutics veterinaris, entre moltes altres, són objecte dels butlletins informatius que llança la nostra associació. Aquesta actuació, sense cap mena de dubte, informa de tots i cada un dels aconteixements sanitaris dins del sector boví de la nostra illa. Les més de cinc centes entrades semestral avalen la nostra feina.

També, en la mateixa línia del 2005 i 2006, s'ha cercat que els productes farmacològics complissin com a mínim dos requisits

imprescindibles: efectivitat per una banda y preus econòmics per l'altre. Tot i que aquestes premisses ja es van acomplir el darrer any, les diferències més destacables són les negociacions amb els preus i els serveis. Aquestes, han estat a càrrec de l'ADS en la seva totalitat i les compres s'han realitzat a través de la cooperativa agrícola de Sant Guillem y Sta. Escolàstica a Ciutadella i UCAME (Unió de Cooperatives Agràries de Menorca) a Mercadal. La compra de tots els productes zoosanitaris per part de l'ADS a les cooperatives no ha suposat cap cost addicional. Només el fet de realitzar compres conjuntes ja redueix substancialment el cost dels productes i els costos en matèria de transport. Aquest sistema s'ha traduït en la millora de l'efectivitat en la gestió de les compres i l'abaratiment dels productes respecte al 2003.

Un altre aspecte important en el funcionament de l'ADS a estat en el sistema de gestió. Per poder millorar l'eficàcia i l'abaratiment dels costos de les nombroses tasques que desenvolupa l'ADS, enguany, s'ha optat per integrar les tasques tècniques, administratives i de gestió per una banda i en l'especialització dels Serveis Veterinaris de camp , com ja vàrem realitzar l'any passat, per l'altre.

Per donar un bon servei, les feines que s'han desenvolupat en els llocs com: la campanya de sanejament, supervisió de llibres d'explotació, recollida de mostres de les diverses campanyes i estudis, recollida d'informació per a problemes específics d'explotacions, assessorament d'instal·lacions, pautes de maneig, solucions de problemes clínics que afecten a un conjunt d'animals de la cabanya de l'explotació, etc. s'han destacat a dos veterinaris a temps parcial per a poder cobrir aquesta gran demanda. Per a les tasques de gestió com: negociació amb els diferents laboratoris per a la millora de preus i serveis, redacció de memòries, redacció i gestió d'estudis i campanyes, supervisió dels aspectes comptables i fiscals derivats de les campanyes sanitàries i de funcionament de l'ADS, cerca de convenis amb institucions i empreses privades per a desenvolupar noves campanyes, propostes a administracions públiques per a la cerca de solucions a diferents problemes com, per exemple, convalidacions de software o propostes en gestió de residus, organització i solució conjunta amb els veterinaris de camp de les consultes generades pèls socis respecte a problemes sanitaris, de maneig i de millores qualitatives i quantitatives de les produccions, gestió del Website, etc. s'ha destacat a un veterinari a temps complet. Per a la realització de totes les feines comptables i administratives que òbviament s'en deriven del funcionament de

qualsevol entitat, enguany s'ha destacat al Veterinari responsable en les tasques de gestió abans descrites. Durant el segon semestre tampoc s'ha comptat amb cap secretari/a administratiu/va. Com a conseqüència de la gran quantitat de tasques a realitzar per part del Serveis Veterinaris i davant la proximitat del colapse, durant el mes de setembre es va incorporar un quart veterinari a temps parcial a fi efecte d'alleugerir tan les tasques administratives com les de camp.

Sense cap dubte, aquest engranatge entre les feines de gestió i de camp s'ha traduït en una excel·lent eina per a millorar encara més l'efectivitat de les nostres tasques. Ja no només realitzem totes les campanyes del programa sanitari a hora i en benefici de tots i cada un dels socis, sinó que a més, hem pogut desenvolupar un Programa Zootècnic annexa duplicant el nombre d'estudis i projectes que desemboquen lògicament, a millorar l'estat sanitari de la cabanya bovina menorquina amb totes les conseqüències positives que això significa.

Tal i com es descriu en el Programa Sanitari del 2on semestre de 2006 de l'ADS Boví de Menorca les actuacions realitzades han estat executades segons un rigorós ordre de prioritat.

En el proper punt es detallen totes aquelles actuacions realitzades tal i com s'especifica en la memòria del Programa Sanitari del 2on semestre. Durant el transcurs del segon semestre s'han realitzant les darreres actuacions per a assolir al complert el programa sanitari previst en el 2006.

2- DESCRIPCIO DELS OBJECTIUS.

En aquest punt farem referència a totes aquelles tasques realitzades per part dels serveis veterinaris de l'ADS.

2.1- ENQUESTA D'EXPLOTACIO.

Com a primer contacte amb cada una de les explotacions i seguint la línia dels anys anteriors es va realitzar durant el segon semestre una visita a tots aquells ramaders associats de nou per tal de recollir tota la informació possible sobre la finca, els animals, el tipus de ramaderia que es realitza, el maneig que es fa, la

problemàtica amb què es troben, etc. Per tal de recollir tota aquesta informació de la forma més ordenada i estàndard possible, vam confeccionar un model d'enquesta¹ amb els punts més importants a tractar en cada finca. Aquests són els següents:

- ✓ Dades generals de l'explotació: dades personals, tipus de bestiar i caps concrets, sistema d'explotació, tipus d'instal·lacions, etc.
- ✓ Tractaments anuals que es realitzen: desparasitació interna i/o externa, secat, vacunacions, sanejament...
- ✓ Dades reproductives: tipus de cobrició i resultats, avortaments, repeticions,...
- ✓ Maneig dels vedells: problemes amb els lactants (diarrees...)
- ✓ Nutrició: dades generals
- ✓ Dades del control lleter: RCS, bacteriologia, urea,...
- ✓ Dades d'opinió: per donar opció al ramader a exposar suggeriments o propostes per a l'ADS.

Les dades recollides en aquesta enquesta són una eina molt important a la hora de fer la nostra tasca, i ens orienten de quina és la problemàtica tant general com concreta dels associats. En funció dels problemes, l'ADS pot decidir incidir més en uns temes que en d'altres.

En l'actualitat, a totes aquelles explotacions que decideixen associar-se a l'ADS se'ls hi realitza aquesta enquesta per a valorar el seus problemes i mancances pocs dies després d'ingressar com a socis.

Les finques on es va realitzar l'enquesta i primera visita durant el segon semestre són:

1- Son Gornés (023-IB-0051)

¹ Veure annex núm. I

2- Montpalau de Baix (037-IB-0664)

3- Binijamó (002-IB-0058)

A la resta de finques ja pertanyents a l'ADS es va realitzar una visita de control per a la verificació en l'execució de les campanyes i l'obtenció d'informació referent a problemes sanitaris.

2.2- PROGRAMA SANITARI.

Gràcies a la previsió a l'hora de realitzar el programa, s'han desenvolupat els diferents tipus d'actuacions en funció del tipus de produccions. Ja vam fer referència en la memòria que hi ha dos grups d'explotacions, la majoritària que es caracteritza per una producció lletera/formatgera i l'explotació productora de carn.

Com veurem mes endavant algunes de les actuacions son comuns als dos grups encara que, en ocasions, la recomanació per part dels serveis veterinaris en quan a l'ús de teràpies profilàctiques puguin ésser diferents.

En l'annex IV es resumeix el nombre d'animals tractats per explotació a través de les nostres campanyes i les aplicacions realitzades. En vermell es mostren els animals tractats durant el primer semestre, mentre que en negre, es mostra els animals tractats en el segon. En el cas de segones i terceres aplicacions es mostra un signe " X " precedit del nombre d'aplicacions realitzades.

2.2.1- CAMPANYA DE SANEJAMENT RAMADER OFICIAL.

Les campanyes de sanejament ramader formen part dels programes nacionals d'eradicació d'enfermetats dels animals que són d'obligat compliment a tot l'Estat.

En el cas del bestiar boví, les malalties sotmeses a control són: Brucelosi, Tuberculosi, Leucosi i Perineumònia.

Les campanyes de sanejament tenen caràcter anual i permeten l'obtenció de la qualificació sanitària de les explotacions ramaderes. Cal destacar l'importància que té, a tots els efectes, que cadascuna de les explotacions, de forma individual, puguin aconseguir i mantenir el *status* sanitari d'oficialment indemnes de les quatre enfermetats abans mencionades.

Durant el segon semestre, de la mateixa manera que es va començar al 2005, l'analítica de Brucelosi, Peripneumònia i Leucosi la va realitzar IBABSA mitjançant la recollida de llet de tanc. Només per aquelles finques no productores de llet s'ha procedit a la recol·lecció de mostres de sang per a la seva posterior anàlisi.

En quan a Tuberculosi el procediment ha sigut el mateix emprat en les darreres campanyes amb la intradermotuberculinització de tots els animals bovins majors de 3 mesos.

Des de el mes de gener del present any, els veterinaris de l'ADS venen realitzant el sanejament de les explotacions associades. La primera tasca fou la de crear un llistat amb les dates de l'últim sanejament realitzat a cadascuna de les explotacions. D'aquesta forma obtinguérem una relació mensual d'explotacions per sanejar amb una data límit de 12 mesos des de l'últim sanejament.

Des de l'inici de les campanyes de sanejament aquestes s'han realitzat segons la previsió feta al començament sense que cap de les explotacions perdés la qualificació sanitària.

Actualment, el sanejament per a cada explotació es ve realitzant normalment als onze mesos des de l'última actuació. A mitjans del mes de desembre de 2006 es va practicar la totalitat de la campanya. A finals del mateix mes, el nostre equip de veterinaris, ja van iniciar la campanya de sanejament ramader del 2007.

Durant el primer semestre com s'especifica en la memòria final del primer semestre del Programa Sanitari del 2006 es van sanejar aproximadament 100 finques, mentre que, durant el segon semestre, es va procedir al sanejament de les finques lleteres restants del còmput total de 176² explotacions associades a l'ADS Boví de Menorca. Recordem que 6 de les 176 finques es dediquen única i exclusivament a l'engreix de vedells de carn.

En l'annex III es mostra la relació de finques sotmeses a sanejament, així com, les dates d'actuació i el nombre de caps per explotació sanejats³ durant el segon semestre.

També durant el segon semestre, seguint amb la línia del primer i dels anys anteriors, els serveis veterinaris segueixen sense tenir cap notificació, ni oficiosa ni oficial, respecte als resultats de les analítiques realitzades de Brucelosi, Peripneumònia i Leucosi Enzoòtica Bovina i per tant, hem de pressuposar un cop mes, que cap de les finques i animals testats han donat resultats positius.

animal En quant a Tuberculosi, durant el segon semestre, cap va reaccionar positivament a la prova intradèrmica.

Per altre costat, les campanyes de sanejament ramader ens han permès actualitzar el cens real de les explotacions, en elles queda constància escrita de tots els animals presents i són, per tant, una bona font d'informació a l'hora de verificar el nombre i la identificació dels animals de cada explotació.

2.2.2- CAMPANYA DE CONTROL DE PARASITOSI.

Menorca es caracteritza per tenir, a més d'una notable cabanya bovina, un sistema d'explotació normalment extensiu o semiextensiu. Això significa que el bestiar realitza pastoreig i

² El cens d'explotacions actual es de 176 finques segons la última actualització amb data de 31 de gener de 2007.

³ Els dígit que apareixen anteriorment al signe + representen els animal on s'ha realitzat la presa de mostres per a l'anàlisi de Brucelosi, Peripneumònia i Leucosi Enzoòtica Bovina. Es per aquest motiu que en les finques lleteres el seu valor es = 0. Els dígit posteriors al signe + representen els animals intradermotuberculinitzats.

que per tant, roman moltes hores en contacte amb les pastures. Aquests sistemes productius escollits per els ramaders de l'illa augmenten de forma considerable l'exposició del bestiar a tot tipus de paràsits i els seus vectors de transmissió.

Les condicions que faciliten el tancament dels cicles parasitaris, la resistència de paràsits i larves, l'estat immunitari dels animals i la càrrega ramadera són factors que intervenen en la presentació de les malalties parasitàries.

És per això que un punt molt important dels programes de lluita i prevenció de malalties en el bestiar boví és la desparasitació, donat que, com a veterinaris de l'ADS Boví de Menorca, la nostra tasca es fonamenta en vetllar pèl manteniment de la salut animal, com a factor ineludible d'una producció animal rentable i com a mitjà per evitar riscos a la salut humana, per les seves relacions amb els animals o per el consum de productes alimentaris. Al mateix temps, també hem de contribuir al benestar dels animals per tal d'evitar-los sofriments i molèsties com a conseqüència de les infestacions parasitàries i d'altres patologies.

Per tal de conèixer l'estat actual dels animals de les explotacions que formen part de l'ADS s'han dut a terme una sèrie d'actuacions:

- A través de l'enquesta d'explotació realitzada al 2003, 2004 i al 2005, s'ha obtingut informació tant de la realització o no de desparasitacions (internes o externes), així com també dels productes utilitzats i de les aplicacions fetes per part de cadascuna de les explotacions i, de forma indirecta, hem pogut conèixer la incidència de certes malalties parasitàries.
- Amb les actuacions dutes a terme pels veterinaris de l'ADS a diverses explotacions (sanejament, etc.) també s'ha tingut un contacte directe amb els animals de manera que hem pogut obtenir una informació molt valuosa de la presència de paràsits, principalment a nivell extern, així com també treure algunes conclusions sobre

possibles parasitacions internes reflectides en l'estat físic dels animals.

- Durant el primer semestre es va elaborar la memòria final de l'estudi "*ESTUDI DE LA INCIDÈNCIA PARASITÀRIA EN EL BESTIAR BOVÍ I CONTROL DE LA DIARREA DEL VEDELL A L'ILLA DE MENORCA*" gràcies a l'ajut del Grup d'Acció Local Leader + Illa de Menorca. En aquesta memòria es va fer una descripció exhaustiva de les actuacions realitzades al llarg de 2 anys, així com dels seus resultats i les conclusions. Aquest estudi s'adjunta en l'annex núm. V de la memòria final del 1er semestre del Programa Sanitari del 2006. Gràcies a aquest estudi s'ha pogut actuar de forma més acurada en les campanyes antiparasitàries.

Per tots aquests motius i gràcies als resultats de "*l'estudi de la incidència parasitària en el bestiar boví i control de la diarrea del vedell a l'Illa de Menorca*" les campanyes antiparasitàries del 2006 s'han desenvolupat de la forma que descriurem en els propers punts.

Un altre aspecte que cal destacar de la campanya de desparasitació externa i interna, fet constatat pèls serveis veterinaris de l'ADS, és l'existència d'una part minoritària de ramaders que no han realitzat cap d'aquestes campanyes durant el 2006. Donada la obligatorietat d'aquestes, tal i com especifiquen els estatuts de l'associació, durant els primers mesos del 2007 i previ acord de la junta de l'ADS, aquestes explotacions seran convidades a abandonar la nostra associació. No obstant, algunes de les finques associades a l'ADS son finques de pastura dependents de la seva finca mare. Això implica que en el còmput d'animals tractats de l'annex IV i donat els moviments de trasllat dels animals que les habiten, en algunes finques de pastura no consten tractaments realitzats. El tractament d'aquests animals, per tant, consten dins de les finques mare.

Un altre aspecte que cal tenir en compte a la hora de valorar les finques que han realitzat les campanyes es el fet de que alguns ramaders treballen o participen en diverses

explotacions amb altres cartilles ramaderes com a finques de pastura o com a finques mare. En el nostre cas, totes aquestes explotacions estan donades d'alta degudament a la nostra associació. Per motius fiscals o personals alguns ramaders facturen els productes de les campanyes a una sola cartilla ramadera tot i que els productes s'apliquen en el total de les explotacions i dels animals.

Aquestes circumstàncies s'han de tenir en compte a l'hora de valorar el quadre resum de l'annex IV.

2.2.2.1- CAMPANYA DE CONTROL DE PARASITOSI EXTERNA.

La parasitació externa fa referència a la colonització en els animals d'alguns artròpodes i insectes com ara són paparres, àcars productors de les sarnes, mosques, etc. provocant diferents tipus de lesions a diferents òrgans i sistemes.

A Menorca ens trobem amb dues malalties parasitàries de gran rellevància. Per una part la *Piroplasmosi* que, encara que es tracta d'una parasitosis de localització principalment hemàtica, es transmet per la picada d'algunes espècies de paparres. La *Piroplasmosi* té caràcter endèmic a la nostra illa i es manifesta en una elevada incidència. Actualment els nostres Serveis veterinaris estan treballant en un estudi per a identificar l'incidència de les distintes espècies de *Piroplasmosi* (*Babesiosi*, *Theileriosi*, etc.) tan patògenes com apatògenes realitzat gràcies a un conveni de col·laboració assolit entre l'ADS Boví Menorca i el Centre de Recerca en Sanitat Animal (CReSA), organisme depenent de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB). En la memòria final del Programa Zootècnic es detalla més informació tot i que les dades finals de l'estudi no s'obtidran presumiblement fins el primer semestre del 2007.

L'altra parasitosi que afecta al bestiar boví de l'illa és la *Hipodermosi*, transmesa per mosques i que te repercussions importants a nivell econòmic i en benestar animal.

Per tot lo exposat anteriorment la campanya de desparasitació externa s'ha dut a terme de manera similar a com vàrem realitzar-la l'any anterior utilitzant la combinació de Deltametrina, Clorfenvinfos i Cipermetrina⁴ com a base farmacològica.

Els productes que L'ADS ha posat a disposició dels associats de forma subvencionada són substàncies d'aplicació per via tòpica on el seu ús, es realitza durant els mesos de primavera i estiu, donat que, és el període de l'any on aquests paràsits es troben en major quantitat. Tot i que durant el primer semestre es va dur a terme bona part d'aquesta campanya, durant els mesos compresos entre juliol i novembre es va dur a terme la resta.

Els principis actius i indicacions d'aquests productes són els següents:

- ***Deltametrina 7.50 mg.*** Per a la prevenció i tractament de les infestacions per ectoparàsits (mosques, insectes voladors, paparres i pois).
- ***Clorfenvinfos 200mg.*** Per el control de paparres, pois, mosques i altres ectoparàsits del bestiar.
- ***Cipermetrina:*** Per al control d'insectes voladors com mosques, moscards, entre d'altres insectes.

La combinació de la Deltametrina amb qualsevol dels altres dos principis actius està demostrant ser una bona teràpia profilàctica enfront les parasitacions externes.

⁴ La Cipermetrina provinent de la Campanya Preventiva enfront a la Llengua Blava adoptada per la Conselleria d'Agricultura i Pesca del Consell Insular de Menorca durant el 2005 no ha suposat cap cost per a l'ADS.

Com a conseqüència de la amenaça de la malaltia de la Llengua Blava a l'illa de Menorca, en aquest semestre, com en les darreres campanyes, s'ha fet una especial insistència en aquesta campanya.

El període d'execució es va iniciar al mes de març i s'ha realitzat sense interrupcions durant els segon semestre, no obstant, el període de màxima aplicació dels productes es van produir en primavera i estiu.

2.2.2.2- CAMPANYA DE CONTROL DE PARASITOSI INTERNA.

Les malalties parasitàries tenen gran importància a les explotacions lleteres donades les pèrdues de producció que originen. Per una banda, els animals més joves veuen compromès el seu creixement i per l'altra, la producció lletera de les vaques pot disminuir respecte a altres animals sans.

Els paràsits interns els podem agrupar en dos grans grups (excepció els paràsits hemàtics) des de el punt de vista pràctic:

- Macroscòpics: *Nematodes*, *Trematodes* i *Cestodes*. De localització pulmonar i gastrointestinal.
- Microscòpics: *Protozous* i *Coccidis*. Per la seva mida no són susceptibles de ser detectats a simple vista.

No obstant, en " *l'estudi de la incidència parasitària en el bestiar boví i control de la diarrea del vedell a l'Illa de Menorca* " de l'annex núm. V de la memòria final del primer semestre del Programa Sanitari del 2006 es detalla el tipus de paràsits trobats en els corresponents estudis realitzats.

La desparasitació interna duta a terme a bona part de les explotacions de Menorca⁵ consistia en l'aplicació d'una dosi anual a l'estiu amb productes d'aplicació parenteral que no podien aplicar-se durant el període de lactació per problemes de residus a la llet. Això va repercutir negativament a la nostra cabanya donat que un grup important d'animals a cada explotació restaven sense tractar.

Per garantir que tots els animals de les explotacions associades es sotmeten a la desparasitació i tenint en compte els bons resultats assolits en la darrera campanya, així com, els resultats de l'estudi esmentat anteriorment, l'ADS ha seleccionat una sèrie d'antiparasitaris interns amb diferents pautes i tipus d'aplicació. Els principis actius i indicacions d'aquests productes són els següents:

- ***Ivermectina***. Pel tractament i control de verms rodons gastrointestinals i pulmonars, barbs (hipodermosi), pois, àcars productors de les sarnes i altres. D'aplicació parenteral només per animals que no estiguin en lactació.
- ***Ivermectina/ Clorsulon***. Antiparasitari amb la mateixa activitat que l'anterior i també davant les distomatosis produïdes per *Fasciola hepatica* i *gigantica*. Aquest producte està destinat a aquelles explotacions ubicades a zones humides de l'Illa. (Veure mapa del "estudi de la incidència parasitària en el bestiar boví i control de la diarrea del vedell a l'Illa de Menorca")
- ***Eprinomectina***. Antiparasitari amb la mateixa activitat que el primer, però amb aplicació externa ("pour-on") i amb zero dies de període de supressió. Les característiques d'aquest producte fan que es pugui utilitzar durant el període de

⁵ Cal assenyalar que a un alt percentatge d' explotacions no es realitzava aquest tipus de desparasitació del bestiar boví abans de constituir l'ADS i l'any 2003-04 el percentatge de finques que van desparasitar va augmentat notablement. A dia d'avui entre el 90-95 % de les explotacions associades realitzen, com a mínim, una desparasitació anual.

lactació assegurant d'aquesta manera que tot els bovins d'una mateixa explotació es sotmeten a la desparasitació.

Aquesta campanya es va iniciar a principis de maig i va terminar a finals d'octubre. Els resultats obtinguts han sigut excel·lents.

Tal i com es pot constatar en l'annex IV algunes poques finques no han estat desparasitades. Com ja esmentàvem abans, les explotacions que no han complert amb les campanyes de caràcter obligatori seran convidades a abandonar la nostra associació durant el 2007.

2.2.3- CAMPANYA DE LENGUA BLAVA

Com ja vam especificar en la memòria del Programa Sanitari del 2on semestre la participació dels serveis veterinaris de l'ADS ha estat a diversos nivells.

En primer lloc s'ha procedit a participar activament en el *Programa Nacional de Control de Lengua Blava* en l'extracció de mostres de sang de tots aquells animals presents en les finques que han actuat com a finques sentinelles. La recollecció de les mostres s'ha realitzat un o dos cops al mes (depenent de l'estació) amb un marge major de 15 dies entre extraccions. L'enviament i anàlisi de les mostres es va realitzar a través de l'IBABSA.

Sense cap dubte, aquesta campanya ha estat possible i podem valorar-la molt positivament gràcies a la col·laboració dels ramaders titulars de les finques sentinelles, així com els tècnics que en major o menor mesura han treballat en les diferents parts.

2.2.4- CAMPANYA DE CONTROL D'IBR, BVD I ALTRES MALALTIES INFECCIOSES.

Tot i que la campanya de vacunació a Menorca es sol realitzar entre els mesos de setembre i octubre, algunes finques, per raons tècniques o productives, la realitzen en altres èpoques de l'any. Per aquest motiu la campanya de vacunació va començar el darrer mes de gener i va finalitzar al mes de desembre de 2006 continuant amb la propera campanya del 2007. D'aquesta manera la campanya de vacunació es ve realitzant al llarg de tot l'any i es preveu realitzar-la d'aquesta manera en el futur.

Donat que les pautes vacunals difereixen en funció de les característiques tècniques de cada vacuna, el concepte de campanya puntual per a la vacunació deixa, en aquest cas, de tenir sentit. No obstant, en l'annex IV, s'especifiquen les finques i els animals vacunats des del 1 de gener fins al 31 de desembre, així com, el tipus de vacuna emprada.

L'elecció de les vacunes s'ha realitzat tenint en compte diversos criteris com la quantitat i qualitat en el cas de les vacunes polivalents i el marcatge en les monovalents. Lògicament, s'ha fet una feina molt important, al igual que en totes les altres campanyes, en aconseguir les millors condicions econòmiques i l'abaratiment màxim dels costos d'execució de la campanya.

Les vacunes polivalents emprades inclouen la lluita contra el virus de la *Rinotraqueitis Infecciosa Bovina* (IBR), el virus de la *Diarrea Vírica Bovina* (BVD), el virus de la *Parainfluenza* (PI3), el *Virus Respiratori Sincitial* (VRS), i algunes serovarietats de la bactèria causant de la *Leptospirosi*. En quan a les vacunes monovalents s'ha optat per la vacuna marcada d'IBR i BVD per tal de poder diferenciar, en cas d'analitzar el bestiar, el virus camp del virus vacunal.

Per altre banda, durant la campanya 2003-04 els serveis veterinaris van constatar que en molts casos, els ramaders vacunaven al seu bestiar sense tenir una evidència clara de la patologia regnant en la seva explotació. Per aquest motiu, els veterinaris de l'ADS varen aconseguir a través d'una empresa farmacèutica i un laboratori diagnòstic veterinari, l'elaboració d'un estudi de prevalença de IBR a l'illa de Menorca els

resultats dels quals ja es van lliurar en la memòria del Programa Zootècnic del 2005. Aquest estudi òbviament complementa l'estudi realitzat pels serveis veterinaris de l'ADS conjuntament amb els laboratoris Schering-Plough sobre la prevalença de *Leptospira* serotip Hardjo, del que ja es van comentar els resultats en la memòria descriptiva del primer semestre del 2003. Aquests estudis s'han anat completant tant en el 2005 com en els dos semestres del 2006. En el llibre 2, referent al Programa Zootècnic, es detallen els resultats de les analítiques realitzades en les finques problema del 2006.

2.2.5- CAMPANYA DE VACUNACIO D'ENTEROTOXEMIA.

Com ja es va especificar en la memòria del Programa Sanitari del segon semestre del 2006, també s'ha procedit a realitzar la campanya de vacunació d'enterotoxèmia. Al igual que en la campanya de vacunació abans comentada, aquesta s'ha realitzat durant tot l'any, donades les característiques intrínseques en la pauta de vacunació. Totes les explotacions associades i dedicades a l'engreix de vedells han participat o estan participant en aquesta campanya. En algun cas excepcional s'ha procedit a la vacunació de bestiar adult, donat que, les seves característiques productives així ho aconsellaven.

En l'annex IV també es detallen per explotació el nombre d'animals vacunats.

2.2.6-ENCEFALOPATIES TRANSMISIBLES. ESPONGIFORMES

Durant el segon semestre, seguint la línia dels anys anteriors, l'ADS Boví Menorca ha col·laborat activament amb els programes de vigilància i control de la *Encefalopatia Espongiforme Bovina*.

El control que han efectuat els Serveis veterinaris son bàsicament a nivell de camp mitjançant la comunicació a la Conselleria d'Agricultura i Pesca de qualsevol sospita, essent

els procediments de presa de mostres i anàlisi, competència d'IBABSA.

2.2.7- SUPERVISIÓ DELS LLIBRES DE REGISTRE.

Una de les funcions de l'ADS consisteix, segons la normativa vigent, en la col·laboració amb el control de la identificació animal. Els veterinaris de l'associació han d'actuar en la supervisió dels llibres de registre de cadascuna de les explotacions que formen part de l'ADS i en la correcta crotalització dels seus animals.

En aquest sentit, a totes les finques inscrites a l'ADS se'ls hi supervisa els crotals i el llibre d'explotació i es subsana qualsevol deficiència en la identificació del bestiar a través d'informes que son entregats a l'IBABSA, i aquest, a la Conselleria d'Agricultura, Ramaderia i Pesca.

Es important destacar que els serveis veterinaris de l'ADS també col·laboren activament en l'actualització dels censos durant les campanyes de sanejament. D'aquesta forma el servei de ramaderia de la Conselleria d'Agricultura, Ramaderia i Pesca pot obtenir informació actualitzada amb l'estalvi de recursos humans que això suposa.

Un altre aspecte remarcable es la incorporació del llibre del medicament. Donada la gran dificultat que existeix en la correcta complimentació del mateix, els Serveis veterinaris han constatat algunes deficiències en la seva complimentació per part d'algunes explotacions. No obstant, seguirem treballant per superar aquest difícil repte en les properes campanyes.

2.3- ALTRES ACTUACIONS.

2.3.1- SERVEI DE RECEPTACIÓ

Els serveis veterinaris de l'ADS, en compliment de la llei del medicament, l'any 2004 ja varen posar en marxa un servei

de receptació mitjançant el qual qualsevol soci a qui se li dispensa un medicament, prèviament, se li prescriu una recepta que l'empara.

Des de l'un de juliol fins al 31 de desembre de 2006 els Serveis veterinaris han prescrit 307 receptes per a la realització del Programa Sanitari i del Programa Zootècnic durant el segon semestre.

El volum total de prescripcions en el 2006 ha estat de 634 receptes incloses les prescripcions efectuades per a altres campanyes excloses dels nostres programes.

2.3.2- ACTUACIONS ESPECIFIQUES

El nombre de consultes i actuacions realitzades des del l'1 de gener fins al 31 de desembre han estat molt nombroses, per aquest motiu i donada la incertesa dels pressuposts del Programa Sanitari assignats a l'ADS i donat també, el gran volum de facturació dels medicaments adquirits per a la realització de les distintes campanyes, ens vàrem veure obligats a desviar totes les despeses derivades de les actuacions específiques realitzades a les finques problema a les partides pressupostàries del Programa Zootècnic.

Totes les actuacions específiques realitzades poden consultar-se en el llibre 2 referent a la memòria final del Programa Zootècnic del 2006.

2.3.3 - WEBSITE

Una de les actuacions desenvolupades per l'ADS i gràcies al Programa Leader+ Illa de Menorca, ha sigut la creació del nostre Website propi. El disseny i programació del web es va iniciar durant l'any 2004, però no va ser fins al mes de febrer del 2005 que el Web va entrar en funcionament.

Les característiques més destacables les resumim en els següents punts:

- 1- El web de l'ADS és el primer *Website* a nivell nacional. Això implica que, com a pioners, basem el seu funcionament no només per als socis o habitants de Menorca sinó que el seu àmbit d'actuació és nacional.
- 2- S'han creat fòrums de discussió sobre temes proposats al sector ramader i al sector veterinari.
- 3- S'informa de totes les campanyes, estudis i projectes realitzats per l'ADS amb butlletins de notícies. També s'informa dels aconteixements, dins del sector boví, que esdevenen a Menorca.
- 4- El sistema permet als ramaders tenir una clau d'accés exclusiva per a poder visualitzar els resultats de les seves analítiques, campanyes, censos, etc.
- 5- El web consta també d'un espai de promoció per als productes elaborats per als nostres socis totalment gratuït.

En aquests moments l'ADS compta amb més de 675 usuaris i un volum de visites en tot el 2006 de 1.067 essent l'origen majoritari d'entrades directes a través de www.adsmenorca.com i en segon lloc de www.google.com

Com a dades mes representatives podem dir que durant el segon semestre s'han assolit més de 500 entrades al Web i que el nostre fòrum de compra-venda destinat a fomentar les compres i vendes de 2^a mà entre els ramaders de Menorca ha patit un increment considerable de visites.

3- INCIDENCIES SANITARIES.

Les incidències sanitàries més remarcables provenen de patologies infeccioses. Afortunadament, patologies com la Hipodermosi, comencem a tenir una incidència baixa gràcies a les campanyes de desparasitació externa i interna.

En el control de tuberculosi, durant el segon semestre, no s'ha tingut cap incidència destacable.

Per Brucelosi, Leucosi i Peripneumònia Enzoòtica Bovina, pressuposem que els animals han sigut negatius, donat que, aquesta informació no ens ha estat facilitada.

Davant els problemes reproductius d'algunes explotacions i després d'haver analitzat alguns dels seus animals es manté, en termes generals, els resultats obtinguts en el 2005 i primer semestre del 2006, essent la infestació per *Neospora* el diagnòstic més freqüent. En la memòria final del Programa Zootècnic del 2006 (Llibre 2) s'aborda amb més profunditat aquesta i altres patologies.

Durant la realització d'analítiques de llet també es va evidenciar un percentatge alt de finques que conviuen amb *Staphylococcus aureus*. Totes les finques varen ser assessorades per a poder eradicar o conviure (segons la prevalença) amb aquestes patologies minimitzant els seus efectes. No obstant, aquesta campanya es va realitzar a través del Programa Zootècnic i per tant, en la memòria final d'aquest, s'especifiquen tots els resultats i conclusions de les diverses actuacions realitzades.

4- DESCRIPCIÓ ECONÒMICA⁶.

El desenvolupament de la segona part del Programa Sanitari ha originat despeses que a continuació desglossarem. No obstant, en l'annex núm. II es detallen les factures generades i relacionades únicament amb despeses de medicaments i personal tècnic.

Donat l'elevat nombre de productes emprats en les diferents campanyes, en aquesta memòria s'especifiquen despeses relacionades amb

⁶ En l'annex núm. II s'adjunten les fotocòpies compulsades de les factures detallades.

l'adquisició de productes farmacològics i biològics en la partida núm. 1 i alguns honoraris dels veterinaris de l'ADS en la partida núm. 2:

- Partida núm. 1: Despeses de laboratoris comercials: Es tracta de les despeses de fàrmacs i productes biològics emprats per a dur a terme les campanyes del Programa Sanitari en la seva segona part, tot i que això no implica que alguns d'aquest medicaments adquirits en el primer semestre varen ser utilitzats durant el segon. Com ja es va especificar en la memòria del Ier i IIon semestre, les campanyes obeeixen a criteris tècnics i no pas administratius.
- Partida núm. 2: Despeses d'honoraris professionals: Es tracta de les despeses derivades de la gestió i execució de les campanyes realitzades durant bona part del segon semestre del Programa Sanitari. Una altre part d'aquesta partida es contempla dins del Programa Zootècnic.

Altres despeses generades per l'ADS com: despeses comptables, despeses generades d'estudis i altres campanyes fora de programa sanitari, telefonia, despeses administratives, taxes, impostos, etc. no són objecte de justificació en aquesta memòria, tot i que han sigut imprescindibles no només per el bon funcionament del Programa Sanitari sinó de la resta d'actuacions de l'ADS.

Per al càlcul de les despeses s'han tingut en compte les bases imposables de les factures justificades en l'annex II sense tenir en compte l'IVA. En la taula núm. 1 es detalla la relació de justificants. Aquesta relació, juntament amb altre documentació annexa, també s'ajunta en suport digital.

Per altre banda tal i com vàrem comentar en la darrera memòria, durant el segon semestre s'han fet efectius els pagaments de les quotes dels socis. La quantia de les quotes varen ser proposades pels membres de la junta i varen ser aprovades en la darrera Assemblea General Ordinària el passat mes d'abril. Així, cada explotació a procedit al pagament d'una quota d'acord amb el nombre de femelles reproductores de la finca, per a aquelles finques lleteres, i per animal d'engreix, per a aquelles finques productores de carn.

5- CONCLUSIONS

La canalització de les subvencions a través de les ADS per a la realització dels Programes Sanitaris tal i com es regula en l'Ordre de la Conselleria d'Agricultura i Pesca de 26 de maig de 1992, sense cap dubte, es tradueix en una millora substancial en quant a l'estatus sanitari i millora de qualitat es refereix.

El Programa Sanitari de la nostra ADS està dissenyat per a l'obtenció d'un estat sanitari òptim dins de la nostra cabanya, no obstant, les recents normatives europees ens empenyen cada cop més a millorar tant les produccions com les qualitats d'aquests productes.

Tot i que el Programa Sanitari, en el seu conjunt, s'ha desenvolupant de forma normal, les normatives que regulen els ajuts a les ADS en l'àmbit Balear en el present exercici, ens ha obligat a elaborar 4 memòries per a proposar i justificar el mateix Programa. Aquesta memòria, tot i que conclou les actuacions i despeses obtingudes durant el segon semestre, complementa les les que es van desenvolupar durant el primer. Com ja es va especificar en la memòria del Programa Sanitari del Ier semestre del 2006, la divisió del Programa Sanitari es deu a motius administratius i no pas tècnics. Es per aquests motius que es fa francament difícil especificar en un semestre les campanyes i actuacions que s'han desenvolupat contínuament al llarg de l'any, i inclòs, d'un exercici a l'altre. Per tant, aquesta memòria clausura la totalitat de les actuacions del Programa Sanitari del 2006.

També, al igual que ja es va fer en el 2005, es proporciona annexa a aquesta memòria en el llibre 2, la memòria final del Programa Zootècnic del 2006, donat que, tot i que és un Programa independent al Programa Sanitari, sí complementa els objectius d'aquest.

6- ANNEXES

ANNEX I:

FORMULARI D'ENQUESTA

INFORMACIÓ TÈCNICA SOCIS ADS BOVÍ DE MENORCA

DADES GENERALS

Municipi Explotació NCR

Nom Telèfons

Adreça de contacte

Camí

Veterinari clínic

Llibre explotació nou? ☐ Al dia?

Nombre de caps: HR S Rc Cr Total

Compra de bestiar Total

Altres animals:	Caprí	Sí	☐	No	☐	Nº	
	Oví	Sí	☐	No	☐	Nº	
	Porquí	Sí	☐	No	☐	Nº	
	Equí	Sí	☐	No	☐	Nº	
	Aviram	Sí	☐	No	☐	Nº	
	Altres	Sí	☐	No	☐	Nº	

Observacions

Sistema d'explotació:

Comentaris ▼

Explotació lletera Sí ☐ No ☐

Explotació formatgera Sí ☐ No ☐

Explotació d'engreix Sí ☐ No ☐

Explotació mixta Sí ☐ No ☐

Instal·lacions:

- Sistema de munyida:

Sala de munyir Sí ☐ No ☐ N°

Munyida directe Sí ☐ No ☐ N°

Altres Sí ☐ No ☐ N°

Observacions

- Higiene de munyida:

Freqüència d'higiene

Producte

- Establació

- Engreix

DADES TÈCNIQUES

Desparasitació externa:	Sí ☐	No ☐	Producte		Data	
Desparasitació interna:	Sí ☐	No ☐	Producte		Data	
Vacunació:	Sí ☐	No ☐	Producte		Data	

Mamitis:	Bany de mugrons	
	Prevenió mamitis	
	Incidència	
	Tractament	

Sanejament:

Data últim sanejament				
Positives	Sí ☐	No ☐	Anys	
Sospitoses	Sí ☐	No ☐	Nº	

Observacions:	
---------------	----------------------

MALALTIES PARASITÀRIES

Presència de paparres	Sí ☐	No ☐	Época	
Presència de barbs	Sí ☐	No ☐	Época	
Mal groc	Sí ☐	No ☐	Nº afectats	
Presència de cucs	Sí ☐	No ☐		
Anorèxia	Sí ☐	No ☐	Nº afectats	

Observacions:

TRASTORNS REPRODUCTIUS

Tasa d'abortaments

Repeticions

Infertilitat

Reproducció natural

Sí ☐

No ☐

Raça Mascle

Reproducció artificial

Sí ☐

No ☐

Analítica

Sí ☐

No ☐

Comentaris

TRASTORNS NEONATALS

Morts neonatals

Defectes congètics

Diarreas

Mortalitat diarreas

Alimentació

Comercial

Dosi alimentària

Freqüència

Calostre

Establució 24h

Sí ☐

No ☐

Hores

Observacions

NUTRICIÓ

Pinso

Ensitjat

Ferratge

Observacions

CONTROL LLETER

RCS

Bacteriologia

Urea

Altres

OPINIÓ

Problemes del sector

--

Problemes explotació

--

Com pot ajudar l'ADS?

--

Suggestiments

--

ANNEX II:

FACTURACIO DETALLADA I COMPULSADA.

ANNEX III:

**CAMPANYA DE SANEJAMENT RAMADER OFICIAL.
RESUM PER EXPLOTACIONS. 2on SEMESTRE.**

ANNEX IV:

CAMPANYES DEL PROGRAMA SANITARI.

RESUM PER EXPLOTACIONS. 1er I 2on SEMESTRE.

ANNEX V:
RELACIO DE QUOTES ASSOCIATIVES DEL 2006.